

№ 2 (22)
2012
Научное издание
ISBN 1997-9967

ЭКОНОМИКА: стратегия және практика   стратегия и практика

Алматы

Главный редактор

О.С. Сабден

Зам. главного редактора

Н.К. Нурланова

Редакционная коллегия:

А.А. Абишев, А.А. Алимбаев, Е.Б. Аймагамбетов, Н.Ж. Бримбетова, Р.С. Гринберг (Росси
ИЭ РАН), К.Е. Джанбурчин, Ж. Жаилов (Кыргызстан), Е.Б. Жатканбаев, Р. Жопшыба
Г.А. Калиев, Н.К. Каюмов (Таджикистан, ИЭ), А.К. Кошанов, М.К. Мельдахано
Р.К. Ниязбекова, А.А. Нурпеисова (ответ. секретарь), А.Ф. Расулев (Узбекистан, И
К.А. Сагадиев, А.А. Сатыбалдин, К.А. Турксева, Л.А. Фрезоргер

Основная тематическая направленность журнала: вопросы экономической теории и :
зайственной практики, повышения конкурентоспособности, диверсификации экономи
инновационно-технологического развития, инвестиций и финансов, международных
ношений и регионального сотрудничества, социального развития, рынка труда и занятос
устойчивого территориального развития, природопользования и экологической безопаснос
а также методологии экономических исследований и анализа. Журнал ставит своей целью
формировать читателя о научной жизни Казахстана и других государств.

Экономика: стратегия и практика

Научное издание

Свидетельство о постановке на учет № 7158-Ж от 27.04.2006 г.

Министерства культуры и информации Республики Казахстан

Международным центром в Париже журнал “Экономика: стратегия и практика”
зарегистрирован под номером ISBN 1997-9967.

Решением коллегии Комитета по контролю в сфере образования и науки Министерства
разования и науки РК № 7 от 22.09.2009 г. журнал включен в Перечень научных изданий, р
мендуемых для публикации основных результатов диссертаций по экономическим наукам.

Год основания – 2006

Периодичность издания журнала – 4 номера в год.

Языки издания: казахский, русский, английский.

© Институт экономики КН МОН РК, 2

МАЗМҰНЫ

Инновациялық даму мәселелері

Қошанов А. Жаһанданудың индустриалды-инновациялық жаңғырулары және Қазақстанда қоғамдық өндірісті әлеуметтендірудің жаңа пәрмендері 6

Расулзев А.Ф. Инновациялық инфрақұрылым – ұлттық инновациялық жүйенің құрамдас бөлігі 12

Экономикалық саясат және шаруашылықтық тәжірибе

Шевченко В.В. Ұлттық экономикада меншікті қайта бөлу тетіктері 19

Әлеуметтік мәселелер

Спанқұлова Л. С. Қазақстандағы қоғамдық саламаттылық және тұрақты экономикалық даму 27

Басқару мәселелері

Шеденов У.К. Стратегиялық жоспарлау - ұйымды басқару құралы 36

Нақты секторды жаңғырту мәселелері

Абдулвалиева Т.В. Қазақстанда машина жасау саласын құрылымдық дамыту және оның бәсекеге қабілеттілігін арттыру 42

Тастандиева Н.Б. Қазақстандағы аграрлық секторды дамытудың басты бағыттарын талдау 48

Жас зерттеушінің мінбері

Қарғабасева С.Т. Қазақстанның арнайы экономикалық аймақтары және елдің экономикалық өсуі 54

Мерейтойлар

Нұрланова Н.К. Қазақстанды жаңа индустриаландыру жағдайындағы экономика ғылымының міндеттері 61

Ақпарат

Авторларға арналған ережелер 65

Түйін

Бұл мақалада қазақстанда машина жасау саласын құрылымдық дамыту және оның бәсекеге қабілеттілігін арттыру көрсетілген.

Resume

The article deals with structural progress and competitiveness growth of mechanical – building industry of Kazakhstan

Н.Б. Тастандиева,

э.ғ.к., доцент,

Халықаралық бизнес академиясы

Қазақстандағы аграрлық секторды дамытудың басты бағыттарына талдау

Әлемдік қауымдастықта еліміздің нарықтық бағытта дамушы ел ретінде танылуы үшін жүргізіліп отырған саяси және экономикалық реформалардың маңыздылығын мен қолданбалылығын арттыру керек екендігі баршамызға мәлім. Соның ішінде халық шаруашылығының ең негізгі маңызды бөлімі - ауыл шаруашылық саласы. Ауыл шаруашылық секторын мемлекеттік реттеуді мемлекет тарапынан жүргізілетін агроөнеркәсіп өндірісін тұрақты дамытумен қамтамасыз ету арқылы іске асырылатын тетіктері мен ынталандырулары бар үлкен бір жүйе деп қарастырған жөн. Бұл жүйенің аясы мен ауқымы бір жағынан ұлттық қызығушылықты анықтаса, екіншіден нарықтық бәсекелестіктің шарттарына қайшылықты келіспеу.

Қазақстандағы агроөнеркәсіп кешенін (АӨК) мемлекеттік қолдау шараларындағы біршама өзгертулер мен ауқымын кеңейту ауыл шаруашылық өндірісін арттыру мен тұрақтандырудағы елеулі фактордың бірі болып саналуы мүмкін. Отандық

ғалымдардың көзқарасымен әлсаяқ, «ауыл шаруашылығының және онымен байланысты АӨК-ң басқа салаларының өзіндік ерекшелігі, сонымен қатар елімізді қажетті азық-түлікпен қамтамасыз ету қажеттілігі экономиканың басқа салаларына қарағанда мемлекеттік реттеу мен мемлекеттік қолдау басты рөл атқаратындай аграрлық саясатты жүргізуді талап етеді» [1].

Алайда дәл бүгінгі күні АӨК үшін мемлекеттің рөлін маңызды түрде арттыратын басқа реформа мен идеология қажет. Мемлекеттің ауыл шаруашылық өндірісін арттыруға арналған бағыты алдымен еліміздегі аграрлық дағдарыстың басты бір себепшісі – баға белгілеуді ырықтандырудың келеңсіз жақтарын жою және саланы көтеретін ынталандыру жүйесін кеңейту болуы тиіс. Мемлекет әлеуметтік және тиімді экологиялық аграрлық өндіріспен қамтамасыз етуі керек. Оның араласуы сонымен қатар, ауыл шаруашылық өндірісін тиімді түрде көтеруге ықпал ететін нарықтық зерттеу институттарын құру мен дамыту,

бұрынғы жабылып қалған ғылыми-зерттеу орталықтарын, оның оқу-тәжірибелік бөлімшелерімен қайта құруға бағытталуы тиіс. Бұл аграрлық саясаттың маңызды, әрі шешілуі тиісті проблемаларының бірі десек, оған қоса халықты ауыл шаруашылығының азық-түлік өнімдерімен, ал ауыл шаруашылық өнеркәсіпті қажетті табыс көзі - ауыл шаруашылық шикізатымен қамтамасыз етуді де қосқан жөн.

Аграрлық сектордың алға қарай дамуына кері әсер ететін біршама факторлар кездеседі. Экономикалық теория жағынан қарастыратын болсақ негізгі деп үш түрлі факторларды атауға болады: мемлекеттің қаржылық қолдауларының қысқаруы; ауыл шаруашылық және өнеркәсіптік өнімдердің бағалары арасындағы тепе-теңдіктің бұзылуы; тұрғындардың төлем қабілеттіліктерінің төмендеуі [2]. Бұлардың қатарына әр түрлі ауыл шаруашылық субъектілерінің экономикалық қызығушылығының бұзылуы және кәсіпкерлердің өнімдерін өндіруге деген талпыныстарының төмендеуін жатқызуға болады.

Ауыл шаруашылығы еліміздің экономикалық әлеуметтік өмірінде айрықша орын алады және де ауыл шаруашылығының дамуы көбінесе елдің әлеуметтік артықшылығын анықтайды. Еліміздің территориясында ауыл шаруашылығына қолайлы жер көп жеткілікті, осыған орай әлем нарығында бәсекелестікке қабілетті агроөнеркәсіптің секторын дамытуға барлық мүмкіндіктерді пайдалану қажет. Сондықтан да ауыл шаруашылығының қазіргі таңдағы жағдайы нарықтық экономикада өзекті мәселелердің бірі деуге болады. Бір сөзбен айтқанда, ауыл шаруашылығы, халық шаруашылығы өнімдерін өндіруді, дайындауды, сақтауды, тасымалдауды, қайта өңдеуді және өткізуді, сондай-ақ тамақ өнеркәсібінің, оларды қазіргі заманғы техникамен, технологиялық жабдықпен, ақшамен, ақпараттық және басқа да ресурстармен қамтамасыз ету, ілесіп өндірістер мен қызмет салаларын, ветеринарлық-санитарлық және фитосанитарлық қауіпсіздікті, ғылыми

қамтамасыз ету мен кадрлар даярлауды қамтитын экономика салаларының жиынтығы деуге әбден болады. Ауыл шаруашылық өнімдерін өндіріп қана қоймай, оны сақтап, сапалы түрде өңдегеннен кейін халыққа дер уақытында жеткізу керек. Ал мұндай мәселелерді ауыл шаруашылығы басқа салалардың көмегімен шеше алмайды.

Агроөнеркәсіптік кешеннің негізгі мақсаты - халықты азық-түлікпен, ал өнеркәсіпті қажетті шикізатпен қамтамасыз ету. АӨК құрамында өзара байланыстағы үш негізгі буын бар:

- АӨК-ке қызмет көрсететін, оны техникамен, тыңайтқыштармен қамтамасыз ететін салалар;

- ауыл шаруашылығы;

- тамақ және жеңіл өнеркәсіптері.

АӨК-тің бірінші буыны - қызмет көрсету саласы АӨК-ке ауыл шаруашылық машиналарын, құрал-жабдықтарды жеткізе отырып, оның интенсификациясының жалпы деңгейін анықтайды. АӨК жетістіктері де осы бірінші буынның дамуымен тығыз байланысты. Дегенмен де, елімізде әзірге АӨК-ті қажетті техникамен, тыңайтқыш өнімдерімен толық қамтамасыз ете алмай келеді. Кешеннің қалыпты жұмыс істеуі үшін техника мен құрал-жабдықтардың 4000-дай түрі қажет етеді десек, елімізде олардың 400-дей түрі ғана шығарылады. Туындап отырған мұндай мәселенің шешіміне жақын арада ауыл шаруашылық техникаларын сатып алу немесе оларды лизинг бойынша беруге арналған қаржылық көмек бағдарламасы шықты, дегенмен де бұндай көмек көлге құйған тамшыдай ғана десе болады. Көптеген маңызды өндірістердің дамуы артта қалып келеді. Сондықтан әлі де ескі техника пайдаланылатындықтан да, қол еңбегінің үлесі жоғары, осы себепті де ауыл шаруашылық дақылдары мен малдардың өнімділігі төмен. Мысалға, ауыл шаруашылық машиналары мен тракторлар өндірісінің саласын қарастырсақ реформа жүргізілген кезден бастап олардың санының күрт төмендегенін көруге болады.

Кесте 1 Қазақстандағы ауылшаруашылық машиналары мен тракторлар өндірісі (санмен)

	1990	2000	2010
Тракторлар	41050	948	657
Тракторлық тұқым сепкіштер	8330	213	150
Тракторлық орақтар	19690	149	31

*Ескерту - [5 дерек көздері негізінде]

Мәліметтерге сүйенсек, ауылшаруашылық тракторлар өндірісі 1990-2010 жылдар аралығында 98.4 %-ға, тракторлық тұқым сепкіштер –98.2 %, тракторлық орақтар –99,8 %-ға кеміген. Яғни, бүгінгі күні отандық ауылшаруашылық машина жасау жағдайы ақсап тұр. Елімізде 2010 жылы бар жоғы 657 трактор, 150 тұқым сепкіштер, 31 тракторлық орақтар шығарылған. Бұдан ауылшаруашылық секторы техникаларды тұтыну жағынан әлде қайда артта қалып тұр. Өндірілген өнімнің аз ғана үлесі өңделетіндіктен де, сұранысты қамтамасыз ете алмағандықтан да еліміз шет елдерден азық-түлікті кеп мөлшерде сатып алады.

АӨК-тің орталық тізбегі болып табылатын екінші буын - ауыл шаруашылығы ел экономикасының ежелден келе жатқан дәстүрлік саласы. Ауыл шаруашылық саласының өнеркәсіп саласынан негізгі үш түрлі айырмашылығын атауға болады:

1) Ауыл шаруашылығында жер – ең негізгі фактор, әрі еңбек құралы болып саналады. Осыған орай жерді дұрыс пайдалану, құнарлылығын сақтау - қоғамның маңызды міндеті.

2) Ауыл шаруашылығы - экономиканың маусымдық саласы, әрі ондағы өндіріске табиғи жағдайлар қатты әсер етеді. Мәселен, құрғақшылық, қатты аяздар, қар басуы мен селдің жүруі ауыл еңбеккерлеріне егін өнімі мен мал басын сақтап қалу үшін қажырлы күрес жүргізуге мәжбүр етеді.

3) Елімізде ауыл шаруашылығымен 200 мыңдай әр түрлі фермерлік шаруашылықтар, акционерлік қоғамдар, серіктестіктер, коопе-

ративтер мен жергілікті тұрғындар айналысады.

Қазақстанның жер аумағы үлкен - 272 млн га. Еліміздің барлық жері - жер қорына жатады. Оның көп бөлігін ауыл шаруашылық жерлері. Олардың негізгі түрлері - егістік жерлер, жайылымдықтар мен шабындықтар, сонымен бірге көп жылдық алқаптар. Ұзақ жылғы тәжірибе бойынша, егістік жерлердің жекелеген бөліктері көп уақыт бойы өңделмей, тыңайған жер есебінде қалдырылады. Еліміздің әр бөлігіндегі ауыл шаруашылық жерлерінің құрылымы бірдей емес. Ауыл шаруашылық жерлерінің құрылымындағы ең бағалы жерлерінің үлесі көп емес. Бірақ оның жан басына есептегендегі үлесі әлемдегі ең жоғарғы ондықтар қатарында саналады.

Ауыл шаруашылығын дамытудың екі жолы бар: экстенсивті және интенсивті. Экстенсивті дамуда ауыл шаруашылық өнімдерінің өндірісі өңделетін жер мен мал басының өсуі есебінен ұлғаюы мүмкін. Ал дамытудың интенсивті жолына - өндірістің өсуін жерді, техниканы, тыңайтқыштарды тиімді пайдаланып, ауыл шаруашылығы ғалымдарының жаңа жетістіктерін қолдана отырып қамтамасыз ету арқылы жетуге болады. Қазіргі уақытта негізінен осы жол басым.

АӨК-тің үшінші буыны - тамақ және жеңіл өнеркәсібі. Бұл өнеркәсіптер жалпы халықтық болып саналады және қала мен ауылда да орналасқан салалар. Мәселен, наубайханалар, сүт, ет, көкөніс зауыттары ауылдық жерлерде де жұмыс істейді. Бұл өнеркәсіптер ең алдымен, ауыл шаруашылығымен байла-

ныс жасайды: оның шикізаттарын өңдеп, мал шаруашылығын жеммен қамтамасыз етеді және ауыл шаруашылығы салаларының дамуына оң ықпал жасайды. Көптеген «тамақ өнеркәсіптері» көлемі үлкен, қымбат құрал-жабдықтар пайдаланады. Ал аумағы кішігірім өнеркәсіп орнына май шайқайтын, шұжық шығаратын цехтарды жатқызуға болады.

Агро өнеркәсіп кешенінің бір саласы - тамақ өнеркәсібі тұтас салалар кешеніне жатады. Оның географиялық орналасуы мен дамуына негізгі екі фактор - шикізат және тұтыну шешуші әсер етеді. Материалды көп қажет ететін салаларда дайын өнім бірлігін шығаруға кететін шикізат шығыны үлкен. Мысалға - қант өнеркәсібінің шикізаты қант қызылшасы Алматы, Жамбыл аймақтарында өндіріледі. Шикізат базаларына май айыру өндірісі, яғни өсімдік майын алу бағытталып орналасады. Қуатты зауыттар күнбағыс өсірілетін Өскеменде, ал мақта мен мақсары өнімдері оңтүстік Шымкент аймақтарында орналасқан. Еліміздің ең «сүтті» аудандары - Солтүстік пен Оңтүстік, олар 1-2 орындарды бөліседі. Сүт өнеркәсібінің бастапқы сатылары (пастерленген сүт, қаймақ, кілегей, айран шығару) тұтынушыға таяу орналасады. Оның соңғы сатылары, мысалы, май шайқау (мал майы және сары май дайындау) мен ірімшік жасау көп сүт алынатын жерлерде көбірек дамыған.

Ауыл шаруашылығы жеңіл және тамақ өнеркәсібімен тығыз байланысты, ал оның өнімін негізгі тұтынушылар – қалалар. Сондықтан АӨК орналасуының негізгі ұстанымы - шикізат өндіріп, оны өңдейтін және дайын өнімді тұтынатын аудандарды жақындастыру.

Агроөнеркәсіп кешенінің тиімділігін анықтау үшін, оның мақсатын, қоғамның материалдық жағдайының оңтайлануының және әлеуметтік факторларды қамтамасыз етуді ескеру керек. Нарықтық экономика жағдайында ауыл шаруашылығы өндірісінің экономикалық тиімділігінің мәселелері - бұл ең қажетті ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің мәселесі. Қазіргі

таңда агроөнеркәсіптік кешеннің даму мәселесі экономикалық саясаттың басты басымдықтарының бірі. Сонымен қатар оның әрі қарай бәсекеге қабілеттілігін нығайту мақсатында арнайы шаралар қабылданып жатыр. Бүгінде агроөнеркәсіптік кешеннің тұрақты даму тұжырымдамасы іске асырылуда.

Елімізде ауылшаруашылық дақылдарының 21,4 млн.га егістік көлемі өткен жылмен салыстырғанда 1,4 млн.га немесе 7,2%-ға ұлғайып отыр. Майлы дақылдардың егістік көлемі былтырғы жылымен салыстырғанда – 30,9%, азықтық дақылдары – 6,9%, астық және ірі бұршақты дақылдар – 6,3%, картоп 5,0%-ға өсті. Сонымен бірге оңтүстік облыстарда судың жетіспеушілігіне байланысты басқа ауылшаруашылық дақылдарын өндіруге қайта бағдарлау мақсатында мақта шикізаты – 21,6%, ашық топырақты көкөністер – 1,3%, қант қызылшасы егістігі 0,4%-ға азайды [3].

Бүгінгі таңда ауыл шаруашылығын әртараптандыру маңызды рөл атқарады. Осыған орай ынталандыруға бағытталған мемлекеттік бағдарламалар жеткілікті. Ауылшаруашылық өнімінің көлемін мемлекеттік реттеу мәселесі көбіне субсидиялау бағдарламаларын іске асыру арқылы шешім табады. Бұл бағдарламаның ауыл шаруашылығы кәсіпкерлеріне бірден-бір қолдау көрсететіні - субсидия жаңа несиеге ғана емес, бұрынғы және ағымдағы несиеге де берілетіні, әрі субсидияланатын несиенің лимиті 3,5 млрд. теңгеге дейін артты. Бұған қоса барлық несиелер үшін сыйақының жылдық шекті мөлшері 20% шамасына көтерілді. Бұл шарт ауыл шаруашылығы кәсіпкерлеріне барлық несиелерін субсидиялауға мүмкіндік беріп отыр деген сөз.

АӨК өндіріс саласы мемлекеттен әр түрлі салықтық жеңілдіктерге де ие болуда. Дегенмен де онда әлі шешімі табылмай жатқан мәселелер де бар. Мәселен, жер салығының мазмұны. Жер салығы жүйесінің негізі бұрынғы орталықтандырылған экономиканың балдық жүйесі бойынша, ауыл шаруашылық дақылдарының шығымдылық

көрсеткіші топырақтың өнімділігінен бастап, әр түрлі факторларды есепке алу негізінде құрылған. Қазіргі нарықтық экономика жағдайында жер салығының жүйесі ең алдымен жер рентасымен байланысты болуы керек, сонымен қатар жер салығы жүйесіне ірі ауыл шаруашылық өндірісінен бөлек, ЕО елдеріндегі шағын фермерлердің де мүддесін қорғауға бағытталған жүйені саралап қолданған жөн секілді.

Әлемдік тәжірибеге сай болу үшін агроөнеркәсіптік кешеннің нарыққа бағытталған заңнамалық негізін қалауда да жұмыстар жүргізіліп жатыр. Жалпы, Қазақстанда бәсекеге қабілетті агроөнеркәсіптік өндірісті дамытуға, экспорттық мүмкіндіктерді ұлғайтуға, агроөнеркәсіптік кешен субъектілерінің табыстарын көтеруге, отандық тауар өндірушілердің ішкі және сыртқы нарықтардағы ұстанымын айрықша бекітуге қажетті тиімді жағдайлар жасалып жатыр деп ойлаймыз. Осы тұрғыда отандық өндірістің тиімділігін арттыру мақсатында ҚР Үкіметінің Мемлекеттік азық-түлік бағдарламасымен қатар Қазақстан Республикасының Индустриалды-инно-

вациялық дамуының 2003-2015 жылдарға арналған Стратегиясы әзірленген. Оның тиімді іске асырылуы «экономиканың құрылымына сапалы өзгерістер енгізе отырып оның экономикалық өсуіне алып келетіндей әсер етуі керек» [4]. Стратегияның мақсаты шикізат бағытынан қол үзуге ықпал ететін экономика салаларын әртараптандыру жолымен елдің тұрақты дамуына қол жеткізу, ұзақ мерзімді жоспарда сервистік-технологиялық экономикаға өту үшін жағдай жасау. Нәтижелер бойынша индустриялық-инновациялық саясатты белсенді жүргізу экономиканың өсу қарқынын жылына кемінде 8,8-9,2 % қамтамасыз етеді деп күтіледі. Бұл өңдеуші өнеркәсіпте орташа жылдық өсу қарқынын 8-8,4 %-ке дейін жеткізуге, 2000 жылмен салыстырғанда 2015 жылы еңбек өнімділігін кемінде 3 есе арттыруға және ЖІӨ энергия сыйымдылығын 2 есе төмендетуге мүмкіндік береді [4, 191б.]. Бұдан басқа Стратегияның болжамы бойынша 2000 жылмен салыстырғанда 2015 жылы ЖІӨ көлемін 3,5-3,8 еседей ұлғайтуға мүмкіндік береді (Кесте 2).

Кесте 2 – 2015 жылға арналған ауыл шаруашылығындағы ЖІӨ жобалаған динамикасы

Ауыл шаруашылығына жүргізілетін саясат	Ор.жылдық өсімнің физик. көлемі, % есебімен			Млрд. тенге 2000 ж. бағамен.		2000 ж % есебі-мен алғандағы 2015ж.	2001-2015 жж. ор.жылдық өсім
	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2000	2015		
Индустриялық-инновациялық саясатты қолдабаған жағдайда	4,8	3,0	3,0	210,9	358,3	169,9	3,6
Индустриялық-инновациялық саясатты қолданған жағдайда	4,8	5	5	210,9	434,3	205,9	4,9
*Ескерту - Қазақстан Республикасының Индустриялық-инновациялық дамуының 2003-2015 жылдарға арналған Стратегиясы бойынша құрылды [4]							

Келтірілген болжам бойынша Стратегияның индустриялық-инновациялық саясатты қолдабаған жағдайда бұл көрсеткіш 2015 жылы 3 %-ды құрауы мүмкін, ал саясатты қолданған жағдайда 5 %-ға дейін көтеріліуі мүмкін. Алайда ЖІӨ құрылымындағы ауыл шаруашылығының үлесі өзгеріссіз қалып отыр. Осыған орай Стратегиядағы ауыл шаруашылығына арналған саясатты ауыл өңіріне қарай бұрған дұрыс болар еді деген ой туындайды. Оның үстіне фермерлер мен ауыл шаруашылығын өндірушілерге бағытталған көмектерге қарап, оның нәтижесі бірден бола қояды деу де қиын, себебі аграрлық саланың өзіндік ерекшелігі - инерттілігі бар, оны да сскеру керек. Сондықтан да аграрлық саясатты іске асыруда тікелей көмек уақыты мен нәтиже арасын бөлетін уақытша кешеуілдеу, яғни кешігу эффектісі туындайды.

АӨК салаларын мемлекеттік қолдау жүйесінің тиімділігін арттыру үшін ауыл шаруашылығы өндірісіне бағытталған бюджеттік қаржыны қатаң бақылауды қолға алу қажет және олардың ұтымдылықты әрі қолайлы механизмдері мен берілу принциптерін тиімділікпен әзірлеу керек. Жеке алғанда, Мемлекеттік аграрлық азық-түлік бағдарласы ұсынысы бойынша арнайы бағалау белгісі жүйесінің негізіндегі іріктемелі қолдау көрсете отырып, іске асырылған бір дана өнімге берілетін бірыңғай дотация төлеміне көшу керек.

АӨК-нің ауыл шаруашылығы мен онымен аралас саласының болашақтағы даму жағдайын осылай деп топшаласақ, әрі ауыл шаруашылығында кездеседі-ау деген факторларды ескере отырып оңтайлы, алдынала іске асырылуы тиісті бағдарламаны қолданар болсақ, осы салада болашақта даму, экономикалық осуге қол жеткізуге болады дей отырып, еліміздің болашақтағы Дүниежүзілік сауда ұйымына кіруімізге бір қадам болса жақындар едік.

Пайдаланған әдебиеттер

- 1 Организация агробизнеса /Под ред. С.Абильдина. – Алматы: Казгосагру, 2001. – 456 б.
- 2 Смирнов С. Агропромышленный комплекс Казахстана: состояние, проблемы, прогноз //Транзитная экономика. – 2000. – № 3. – 85-96 б.
- 3 Қазақстан Республикасының статистика жөніндегі Агенттігінің ақпараты.- www.stat.kz.
- 4 Қазақстан Республикасының Индустриялық-инновациялық дамуының 2003-2015 жылдарға арналған Стратегиясы//Правительственный бюллетень. – 2003. – № 3(7). – 106-203 б.
- 5 Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы Министрлігі сайты <http://www.minagri.gov.kz/>.

Резюме

Предлагаются необходимые меры по поддержке, улучшению и развитию агропромышленного комплекса со стороны государства. Развитие агропромышленного комплекса является одним из факторов обеспечения продовольственной безопасности Казахстана.

Summary

The article suggests necessary supporting measures for the agro-industrial complex by the government. Development of the agro-industrial complex is one of the factors to ensure product safety of Kazakhstan. The author proposes measures that contribute to improvement and development of the agro-industrial complex.

Редактор *Т.Е. Каткова*
Оформление и верстка *О.Д. Шевченко*

Подписано в печать 25.06.2012 г.
Формат 60 x 84^{1/8}
Уч.-изд. л. 6,8. Тираж 300 экз.
Цена договорная

Издано КИЦ Института экономики
Комитета науки Министерства образования и науки
Республики Казахстан
050010, г. Алматы, ул. Курмангазы, 29
тел.: 261-21-77
e-mail: econom.sp@mail.ru